

Vastaus valtuustoaloitteeseen/ Maksuttoman puistoruokailun käynnistäminen Kuopiossa kesällä 2026

Kaupunginvaltuusto 21.09.2026
9797/12.05.04/2025

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus

Kaupunginvaltuusto merkitsee saadun selvityksen tiedoksi vastauksena valtuustoaloitteeseen.

Päätös

Liitteet 9797/2025 Valtuustoaloite - Maksuttoman puistoruokailun käynnistäminen Kuopiossa kesällä 2026 (ei allekirjoituksia)

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 22.06.2026 § 180

Valmistelijat / lisätiedot:
yhteisöpalveluiden päällikkö Kati Vähäsarja, puh. 044 718 2513
liikunta- ja kulttuurijohtaja , puh. 044 718 2502
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

kaupunginjohtaja Soile Lahti

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että se merkitsee saadun selvityksen tiedoksi vastauksena valtuustoaloitteeseen.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.

Päätöshistoria

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta 10.06.2026 § 61

Valmistelijat / lisätiedot:

Yhteisöpalveluiden päällikkö Kati Vähäsarja, puh. 044 718 2513

Liikunta- ja kulttuurijohtaja Janne Hentunen, puh 044 718 2502

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

sivistysjohtaja Mikko Ripatti

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle oheisen vastauksen valtuustoaloitteeseen maksuttoman puistoruokailun käynnistämisestä Kuopiossa kesällä 2026.

Päätös

Merkitään, että yhteisöpalveluiden päällikkö Kati Vähäsarja oli läsnä pykälässä esittelemässä asiaa ja hän poistui kokouksesta asian esittelyn jälkeen.

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta hyväksyi yksimielisesti esittelijän päätösehdotuksen.

Selostus

Valtuutetut Suvi-Tuulia Kovalainen ja Jenny Keilonen esittävät valtuustoaloitteessa, että Kuopion kaupunki valmistelee ja selvittää maksuttoman puistoruokailun käynnistämisen alle 18-vuotiaille kesällä 2026 ja tuo valtuustolle esityksen pilotin toteuttamisesta. Aloitteen on allekirjoittanut 19 valtuutettua 15.12.2025. Aloite pohjautuu valtuutettujen esiin tuomaan huoleen ruoka-avun tarpeen lisääntymisestä koko maassa ja erityisesti lapsiperheiden osuuden lisääntymisestä ruoka-avun käyttäjissä. Loma-aika tuo erityishaasteensa perheiden arjen sujuvuuteen. Aloitteessa tuodaan esiin maksuttomien puistoruokailujen toteutus muissa suomalaisissa kunnissa ja pidetään toimintamallia kustannusvaikuttavana. Aloitteessa esitetään kesää 2026 Kuopion mallin pilotointiin. Pilotti tarjoaisi mahdollisuuden arvioida vaikutuksia ja kustannuksia ennen mahdollista laajentamista pysyväksi toiminnaksi.

Valtuustoaloite on saapunut yhteisöpalveluiden päällikölle valmisteltavaksi 16.3.2026. Vastaavan sisältöinen valtuustoaloite on laadittu myös aiemmin (2729/2024). Opetus- ja kasvatusjohtajat ovat tuolloin vastineessaan (2729/12.05.04/2024) tuoneet esille yhdenvertaisuusperiaatteeseen liittyvän haasteen maksuttoman puistoruokailun toteutuksessa. Maksuttoman ruokailun mahdollisuus tulee tarjota lähtökohtaisesti kaikille kohdeikäryhmän lapsille (valtuustoaloitteessa alle 18-vuotiaille). Ruokailumahdollisuutta ei voida rajata taloudellisesti haastavassa asemassa olevien perheiden lapsiin. Kaupungilla ei ole mahdollisuutta järjestää palvelua, joka edellyttää lapsen / perheen varallisuustietojen

selvittämistä. Lisäksi ruokailun tulisi olla saavutettavissa yhdenvertaisesti eri puolilla Kuopiota koko kohdeikäryhmälle. Keskimääräisellä kasvun- ja oppimisen palvelualueen maksamalla ateriahinnalla puistoruokailun ruokakustannukseksi arvioitiin tuolloin olevan noin 2000 asiakkaalle kesäloma-ajan arkipäivien osalta noin 330 000€. Puistoruokailuun liittyviä kustannuksia ei oltu budjetoitu kasvun- ja oppimisen palvelujen talousarvioon vuodelle 2024. Valtuustoaloite ei johtanut maksuttoman kesäloma-ajan puistoruokailun toteutukseen.

Lapsiperheiden taloudellisessa tilanteessa ei ole edellisen valtuustoaloitteen jälkeen tapahtunut muutosta parempaan, eikä odotettavissa ole tilanteen helpottumista. Lukukauden aikana kuopiolaiset lapset saavat niin varhaiskasvatuksessa kuin kouluissa yhdenvertaisesti päivittäisen aterian. Kesäloma-aikana lasten ja nuorten eriarvoisuus näiltä osin kasvaa. Mikäli kaupunki järjestäisi ruokailumahdollisuuden kaikille alle 18-vuotiaille lapsille, toteutuksen tulisi mahdollistaa yhdenvertainen saavutettavuus puistoruokailuun kaikille kuopiolaisille lapsille.

Maksuttomien puistoruokailujen järjestäminen eri kaupungeissa

Maksuttomia puistoruokailuja järjestetään useissa kaupungeissa erilaisin toteutuksin. Tyypillisesti puistoruokailuissa tarjotaan maksuton, lämmin lounas lapsille ja nuorille ilman ennakkoilmoittautumisia. Ruokailijat tuovat omat astiat ja ruokailuvälineet mukaan. Ruokailun toteutuksesta on tavallisesti vastuussa kaupunki ja toteutus tapahtuu yhteistyössä yhdistysten kanssa. Toteutustavat ja vastuut vaihtelevat kunnittain.

Maksuttomia ruokailuja on toteutettu mm. Helsingissä ja Espoossa (alle 16-vuotiaille), Vantaalla, Keravalla, Tampereella ja Sipoossa (alle 18-vuotiaat) kesällä 2025.

Järjestäjä: Helsingin kaupunki.

- Kaikissa avoinna olevissa leikkipuistoissa
- Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala vastaa leikkipuistotoiminnasta
- Palvelukeskus Helsinki suunnittelee ruokalistat ja valmistaa ruoat, jotka kuljetetaan leikkipuistoihin.
- Leikkipuistot (Helsingin kaupunki) järjestävät jakamisen.

Järjestäjä: Espoon kaupunki

- Asukaspuistot (5 puistoa 2025 pilotissa) toimivat ruokailun jakelupaikkoina.
- Varhaiskasvatus ja perusopetus vastaavana tahona
- Mukana yhteistyössä myös nuorisopalvelut, kirjasto, kulttuuri- ja liikuntapalvelut, suun terveydenhuolto sekä kaupunkikonserniin kuuluva Vantti Oy (ruoantuotanto).
- Kaupungin ruokapalvelut tuottavat lounaan
- Eri toimialat järjestävät ohjelmaa

Järjestäjä: Vantaan kaupunki

- Seitsemän jakelupistettä eri puolilla Vantaata
- Vantaan kaupungin varhaiskasvatus vastaavana tahona
- Mukana toteutuksessa Vantaan kulttuuri- ja kirjastopalvelut, liikuntapalvelut, Vantaan aikuisopisto, Vantti Oy, Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen suun terveydenhuolto, Lastenliitto, Nicehearts ry ja Vantaan turvakoti ry

Järjestäjä: Keravan kaupunki

- Jakelupisteinä Keravanjoen koulu, Sompion päiväkotit ja Savion päiväkotit.
- Keravan kaupungin ateriapalvelut toteuttaja
- Ateriapalvelujen oma henkilöstö jakaa ruoan ja määrittää jakelupaikat sen mukaan, missä henkilöstöä on kesällä.

Järjestäjä: Tampereen kaupunki

- Jakelun toteutus seitsemässä puistossa
- Kaupunki vastaa puistoruokailun kuluista ja koordinoinnista vastaa kaupungin nuorisopalvelut.
- Kaupungin rinnalla päätoteuttajina vuonna 2025 olivat Kaukajärvellä TampereMissio, Tesomalla SPR Tampereen osasto ja Lielahdessa Kansalaistalo Mansikkapaikka.
- Lisäksi ohjelmaa ja apuaan ruuanjakeluun tarjosivat monet järjestöt, kaupungin toimijat ja yksityishenkilöt.

Järjestäjä: Sipoon kunta

- Ruoka jaetaan kunnan järjestämissä kohtaamispaikoissa (Wessman-talon piha ja Taasjärven kylätupa).
- Kunta valmistaa ja jakaa ruoan

Järjestäjä: Oulun kaupunki (kesä 2026)

- Kolme jakelupistettä puistoissa alle 18-vuotiaille. Keskustassa jakelu 18-29 vuotiaille.
- Oulun kaupungin nuorisopalvelut vastaa ruokailun koordinoinnista

Järjestäjä: Lahden kaupunki (kesä 2026)

- Toteutus viidessä puistossa 1.-18.6. ajalla
- Toteuttaja Lahden kaupunki
- Toteutuksessa mukana kumppanuuspöydät sekä Lahden seurakunnat yhdessä verkostokumppaneiden kanssa: Lahden lapsiperheiden kohtaamispaikkaverkosto, Mannerheimin lastensuojeluliiton Lahden yhdistys, Lahden ensi- ja turvakoti ry, Päijät-Hämeen hyvinvointialue ja Lahden Diakoniasäätiö Dila. Mukana on myös eri järjestöjä ja vapaaehtoistoimijoita.
- Ruuan toimittaa Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy.

Puistoruokailun toteutuksen kustannukset

Puistoruokailun toteutus edellyttää sekä henkilöihin, että palveluihin liittyvää resurssointia, jota ei ole varattu vuoden 2026 talousarvioon. Myös toiminnan suunnittelu edellyttää henkilöresursseja, joita ei ole ollut käytettävissä pilotin suunnitteluun valtuustoaloitteen vastaanottamisen pohjalta.

Puistoruokailun järjestäminen edellyttää budjetointia seuraaviin kustannuksiin

- Ruoan valmistus
- Varusteet ja astiat
- Kuljetukset
- Palkkakulut

Koordinointi ja hallinto

Jakeluhenkilöstö (esim. ruokapalvelutyöntekijät, koulunkäynninavustajat, kesätyöntekijät, nuorisonohjaajat, järjestötoimijat)

Kuopion kaupungin mahdollisuudet yhdenvertaisen kesäaikaisen puistoruokailun järjestämiseen

Kuopion kaupunki on tasapainottanut talouttaan merkittävästi viime vuosina. Erityisen voimakkaasti talouden tasapainotuksen toimenpiteitä on kohdentunut sivistystoimialaan. Kustannuksia on karsittu merkittävästi niin varhaiskasvatus- kuin perusopetus- ja lukiopalveluissa. Yhteisöpalveluissa talouden tasapainotustoimenpiteitä on niin ikään toteutettu merkittävästi, mm. järjestöjen avustusten määrärahalleikkauksin (-10%, eli 400 000 € leikkaus vuonna 2025). Yhteisöpalveluissa ei ole käytettävissä henkilöresursseja eikä toimintamäärärahaa puistoruokailun toteutukseen kesällä 2026. Kesä-heinäkuu on henkilökunnan vuosiloma-aikaa. Henkilökunta on sidottu muihin tehtäviin lomakauden ulkopuolella, joten kesä-heinäkuu on pääsääntöisesti vuosilomien pitämiseen sopivin ajankohta.

Kuopion kaupungin toiminnan lähtökohtana on aina asukkaiden yhdenvertainen kohtelu. Maksuttoman puistoruokailun järjestämisessä tulee huomioida sekä kaupunkialueet, että Kuopion laaja maaseutualue. Maaseudulla kauempana taajama-alueelta asuvien lasten ei ole mahdollista päästä puistoruokailuihin ilman kuljetusta. Kuljetusten järjestely tulee huomioida puistoruokailuissa, ettei lapsia ja nuoria aseteta eriarvoiseen asemaan. Ruokailun toteuttaminen puistoissa kaupunki- ja maaseutualueilla vaatii merkittävästi resursseja.

Maksuton kesäaikainen puistoruokailu on muiden kaupunkien tavoin toteutettavissa myös Kuopiossa, esimerkiksi kesällä 2027 edellyttäen tarvittavia henkilöresursseja ja määrärahoja. Valtuustoaloitteen vastineessa ei esitetä arviota budjetista, sillä toteutuksen suunnittelu ja budjetointi edellyttää myös resursseja, joita ei annetuissa aikataulussa ole ollut mahdollisuutta toteuttaa. Yhteisöpalveluiden toimintaan ei ole kuulunut lainkaan ruokapalveluiden toteuttaminen. Yhteisöpalvelut toteuttaa liikunta-, kulttuuri-, asukas- ja järjestöpalveluja sekä ehkäisevää päihdetyötä ja hyvinvointitiedon koordinoitua. Puistoruokailun suunnittelu ja toteutus vaatii monialaista valmistelua ja laajaa resursointia, sekä yhteistyöverkoston rakentamista, kuten on havaittavissa puistoruokailua jo toteuttavien kaupunkien esimerkeistä. Puistoruokailu toteuttaa joissain kaupungeissa osaltaan Unicefin lapsiystävällinen kunta -mallin tavoitteita ja resursointia. Kuopio on mallin kandidaattikaupunki ja toiminnan tavoitteet päivitetään, mikäli Kuopio hyväksytään Lapsiystävällinen kunta -kaupungiksi syksyllä 2026 toteutettavan arvioinnin pohjalta. Yhdenvertainen mahdollisuus kesäaikaiseen puistoruokailuun voi olla Kuopionkin lasten oikeuksien mukaisen toiminnan kehittämistä.

Esitys valtuustolle Kuopion puistoruokailun pilotista kesällä 2026

Valtuustoaloitteessa pyydetään esitystä maksuttoman puistoruokailun pilotin toteutuksesta kesällä 2026. Maksuttoman puistoruokailun pilotointia ei ole mahdollista toteuttaa annetulla aikataululla ja olemassa olevalla budjetilla. Valtuustoaloite on vastaanotettu Yhteisöpalveluihin 16.3.2026. Mikäli puistoruokailu halutaan toteuttaa kesällä 2027, tulee toteuttamisen vastuutaho

kaupungin organisaation sisällä määritellä, sekä rakentaa tarvittava kumppanuusverkosto ja varata resurssit suunnitteluun ja toteutukseen.

Toimivallan peruste

Kuopion kaupungin hallintosääntö 30 §

Vaikutusten arviointi

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointia ei tehdä, kun kyseessä on aloitteeseen vastaaminen (KH 21.10.2024, § 293).